

Lawrence z Afghánistánu

Datum: 29.1.2016 Autor: Jakub Horák Zdroj: ego! Rubrika: Reportáž Strana: 14

Ke stadionu Ghazi uprostřed Kábulu přijíždíme dvěma černými Land Cruisery s pancéřovanými skly. V prvním jede prezident Česko-afghánské obchodní komory Fawad Nadri a známý afghánský zpěvák Sediq Shabab, oba v černých bundách s nášivkami ve tvaru rudé runy. V druhém autě sedím já.

Ve voze se mnou jede Daniel Landa v kostýmu kouzelníka Žita, tedy v kožené motorkářské bundě s runou přes celá záda. „Chci jít až k té bílé značce, kde popravoval Tálibán,“ opakuje Landa vzrušeně, z jeho vyholené hlavy a tváře s poněkud dračím výrazem sálá energie. V ruce drží cedéčko se svou poslední skladbou – Árijskou hymnou, kterou se chystá zazpívat pěti stům afghánským sportovcům, kteří se mají na místě shromáždit. Žitova akce Nepopsaný list začíná.

U brány stadionu oba vozy zastavuje ozbrojená vojenská hlídka a odmítá nás pustit dál. Z předních sedadel aut vylezla naše ochranka se samopaly a začala s muži vyjednávat, marně. Z druhého vozu vystupuje Nadri a předává jednomu z hlídkujících mobil – na druhém konci je člověk z národní bezpečnosti. Vyřešeno, na jeho rozkaz nám vojáci uvolnili cestu, ukazuje se ale jiný problém – mechanismus brány je tak zarezlý, že ji nedokážou otevřít. Vojenský vůz nás doprovází ke vjezdu o 200 metrů dál.

V zázemí stadionu vystupujeme z aut, obklopuje nás dalších asi pět vojáků se samopaly. Náš řidič nese balík bílých kancelářských papírů. Přichází několik činovníků Afghánského olympijského výboru v ucouraných modrých tepláčkách s nápisem adidas. Landa jim předává balík papírů a prostřednictvím tlumočnicka instruuje: ať rozdají každému na stadionu jeden bílý list s pokynem, že jakmile začne znít Árijská hymna, ať ho zvednou nad hlavu. Mají ho zvednout nad hlavu jako symbol nového začátku, tady na stadionu, na kterém před 15 lety popravoval Tálibán své odpůrce pověšením na fotbalových brankách, které teď vidím před sebou.

Výprava za smaragdy

K celé této akci Dana Landy alias kouzelníka Žita jsem se dostal naprostou náhodou. Můj otec má v Londýnské ulici největší muzeum minerálů a drahých kamenů Geosvět. Je to jeho velký koníček a často mi vypráví o svých expedicích do celého světa, ze kterých přiváží metráky

hrubé suroviny, z níž brusičky dokážou vykouzlit překrásné polodrahokamy. A české brusičky jsou hned po nizozemských ty nejlepší na světě!

V prosinci jsem v barrandovských ateliérech potkal Jiřího Jurtina, producenta filmu Lída Baarová. Pozval jsem ho do kanceláře na vzácný černý čaj, jež jsem si přivezl z expedice do Nepálu. A protože Jurtin je zároveň producentem Landových koncertů, řeč se přirozeně stočila na to, co vlastně zpěvák v Afghánistánu vyvádí; bylo to zhruba týden po bizarní tiskové konferenci, na které Landa vyhlásil, že pod maskou kouzelníka Žita už tři roky bojuje proti islamistům a chce zastavit příval uprchlíků.

Jurtin potvrdil, že Landa opravdu do Afghánistánu jezdí, údajně se tam stýká s politickými špičkami. Celé to znělo příliš bláznivě, než aby mě to zajímalo jinak než coby příležitost k zasmání. Při jedné další Jurtinově poznámce jsem ale zpozorněl.

Zmínil se totiž o smaragdových dolech v údolí Pandžšír. To vypadalo zajímavě.

Expedice do Nepálu mi letos odpadla, v Praze jsem se nudil, všichni se tu pouze hádali na Facebooku o imigrantech a nic se nedělo. Rozhodl jsem se, že využiju Jurtinových kontaktů a smaragdy přivezu otci k Vánocům. Navíc mě lákala příležitost napsat unikátní reportáž. Ke skinheadům mám ostatně „hezký“ vztah už od doby, kdy jsem byl punkrocker a dva skiní mě chtěli hodit do kolejiště metra.

Na stadionu

Tísníme se v chodbě vedoucí na stadion. Zevnitř k nám doléhá hukot davu, jsme stále obklopeni vojáky. Landa si naposled prochází text Árijské hymny spolu se Sediqem. Píseň je zpívána napůl česky a napůl paštunsky. Text hymny shrnuje Landovu myšlenku, kvůli které akci uspořádal: oproti islamistické propagandě, kterou používá Tálibán, chce Afgháncům nabídnout něco jiného. Tím má být árijská identita.

Někdo dává znamení, vcházíme na stadion.

Na ochozech sedí lidé, skutečně drží v ruce bílé papíry, začínají tleskat. Držím se od party kouzelníka Žita v runových bundách stranou a vklouznu na prázdné místo mezi novináře syrské a afghánské televize, kteří vše natáčejí. Žito přistupuje k mikrofonu a začíná proslov, který Fawad překládá: „Bílý papír znamená: Nepopsaný list!“ „Nový začátek!“ „Barvu míru a světla!“ „Znamená – my jsme Árijci a probudili jsme se teď!“ Začíná hrát hymna a Shabab a Žito zpívají.

Sediq Shabab (jazykem darí): „My jsme jedna rasa, jedna rasa árijců, letíme do nebe, abychom přinesli mír. Jsme přímí! / Jsme svobodní lidé, nejsme na kolenou! / Jsme zrození árijci, jsme hrdí na své předky. / Lásku k lidem máme v srdci.“ Sediq Shabab (paštunsky): „My

jsme jedna rasa, jedna rasa árijců, světu nabízíme poznání, a kulturu ze svého srdce. / Árijci jsou čestní, jsou kulturní, jsou jednotní, jsou šlechetní, jsou stateční, jsou pokorní a moudří.“ Kouzelník Žito (česky): „Nebe se na člověka dívá a každá stará duše zpívá árie. / Osudem dávno je to dáno, kohout vám oznamuje ráno. Árie.“

Oba mávají ve vzduchu bílými papíry, sportovci na ochozech a na ploše také pozdvihnou své listy, po chvíli vypadne jedna reprobenda, ale z druhé zní hudba dál, většina lidí se tváří potěšeně, jeden mrzák s ochrnutou tváří to pozoruje nevěřičně a zdá se, že se tomu vysmívá, několik mužů to sleduje s vysloveně nepřátelským pohledem, stranou na sedadlech sedí muž v arabském šátku a píše si poznámky.

Ještě rychlé společné focení se sportovci a ochranka nás už lifruje pryč, nakládá do aut a opouštíme stadion. Landovi září oči nadšením. Plácají se s Fawadem po zádech. Já jejich nadšení nesdílím. Naopak cítím, jak mě zaplavuje vlna strachu. Začínám mít pocit, že jsem se uvrtnal do něčeho, co hraničí se zdravým rozumem.

Je Dan vůbec ještě Čech?

Podle reakcí na internetu jeho počínání nesleduji nevěřičně pouze já. Lidovky vydávají článek Landa opět „plní misi“ v Afghánistánu, kde jeho chování ministr zahraničí Zaorálek označuje za hazard.

Problém jiného druhu mají fanoušci na Landově facebookovém profilu. Ti zase nechápou, proč se autor písně Jsi Čech Čech Čech najednou fotí s Afghánci a označuje je za své bratry: Zdena: Je ten Dan vůbec ještě Čech? Alena: Já myslím, že už Čech není. Zdena: Pro mě je to árijství jako ze strašně dávné doby. Já chápu, že jsem Češka, to ano, ale árijka? To fakt nevím. Lukáš: Kdysi to byla Bílá liga a teď se dává dohromady s negrama. Je mi z toho na blití.

Takže, co je to vlastně to árijství, které se Daniel Landa rozhodl v Afghánistánu prosazovat a proč? Termín Árijci zavedl do evropského diskurzu v roce 1853 indolog Max Müller pro rasovo-etnickou skupinu. Dodnes je toto slovo obsaženo v názvu Íránu, původně Áriján neboli země Árijů. Toto etnikum se v podobě skupiny indoevropských kočovných kmenů rozšířilo před rokem 2000 př. n. l. ze své pravlasti ve stepích jižního Ruska.

Kulturní odkaz této skupiny představují indoevropské jazyky, kterými mluví dnes více než tři miliardy lidí (drtivá většina Evropy, Asie od východního Turecka po Indii) a samozřejmě i Amerika a Austrálie. Příbuznost sanskrtu s evropskými jazyky objevil anglický soudce působící v Kalkatě William Jones v roce 1786. Odhalení, že máme společný prajazyk a kořeny s Indy, působilo skandálně a pokrokově, neboť popíralo v té době předpokládanou Bohem určenou

výjimečnost a nadřazenost bílých Evropanů nad kolonizovanými domorodci.

Árijec v Afghánistánu

V širším smyslu neoznačuje termín Árjové etnikum, ale poukazuje na kultivovanost a duchovnost osob ve védském společenském systému varnášrama. Také známý citát „Kéž oni učiní všechny (či celý vesmír) árja“ potvrzuje, že pojem árja (vznešený) byl obecnější než pouhé označení konkrétní rasy či etnika.

V tomto smyslu prezentuje árijství i Landa a v Afghánistánu pro své pojetí našel úrodnou půdu. V této zemi termín „árijská rasa“ nebyl nikdy devalvován hitlerovským nacismem a můžeme ho vidět všude – národní aerolinky se jmenují Ariana Airlines, náměstí v Kábulu nese název Ariana Square, najdeme tu kino Ariana Cinema i hotel Ariana.

Landa tvrdí, že podpora konceptu árijství je klíč, jak vychovat v Afghánistánu novou generaci, odolnou vůči islámské radikalizaci. Hodlá tak činit prostřednictvím sportu a hudby. Plánuje v Kábulu pořádat boxerské turnaje i otevřít osvětové středisko nadace ARIA Boiohaemum, v jejíž správní radě s ním sedí bývalý politik Jaroslav Bašta.

Je to plán, kterému není možné upřít velkou vizi. Podpora odlišných kulturních vzorců, které nabídnete jako alternativu k islamismu, je kromě války vlastně jedinou formou, jak působení fanatiků čelit. V mnoha islámských zemích se ukázalo, že západní konzumní demokracie jako alternativa funguje pouze slabě. Může být Landa s v podstatě nacionalistickým konceptem árijství v Afghánské islámské republice, jak zní její oficiální název, úspěšnější?

Nebezpečný Kábul

Po návratu ze stadionu vjíždíme do hotelu Serena natřikrát. Nejprve se u vjezdu zvedne dvojité závara z masivního dřevěného sloupu a auto vjede na plácek za ní. Vojáci se samopaly kontrolují zrcadlem, zda někdo venku nepřilípl k podvozku výbušninu. Zvedne se druhá závara, auto popojede o pět metrů. Prohlížíjí ho další vojáci včetně vycvičeného psa. Zvedne se závara, spadne závara, následuje třetí kontrola, pak teprve vjedeme před lobby, kde nás vítá hotelový vrátný. Po celou dobu je vůz v prostoru ohrazeném masivními zdmi, aby případná exploze neohrozila hotel.

Zdi by klidně mohly být symbolem současné situace. Před každým domem v Kábulu nějaká stojí. Za novými zdmi vidíme ukrytá původní průčelí budov, která kdysi tvořila ulici. Vjezdy dovnitř jsou přehrazeny závorami a ozbrojená ochranka je ukryta buď ve strážních věžích, nebo za bariérami tvořenými pytli s pískem. Okna do ulice jsou vyplněna zdivem.

Všechno to má svůj důvod – dva dny před naším přiletem zaútočili ozbrojenci na španělský penzion pár stovek metrů od našeho hotelu: tři mrtví při sebevražedné explozi a šestihodinová přestřelka s policií. Noc před odletem jsme zaslechli výbuchy – tři kilometry od hotelu dopadly rakety na americkou ambasádu.

Pokud opouštíte hotel, pak pouze s ochrankou, která nás doprovází v druhém voze. Auta mají pancéřovaná skla. Není ani řeči o tom, že by se člověk vydal na procházku do ulic. Můžete to samozřejmě udělat, všechno jde. Můžete jít pětkrát a nic se nestane a po šesté vás někdo strčí do auta. Není v tom nic osobního, jen když se někde producíruje naditá peněženka, proč ji nesebrat. Nejčastější obětí únosů nejsou návštěvníci jako my, ti bývají vyjukání a dodržují bezpečnostní zásady. Jsou to obvykle cizinci, kteří zde už delší dobu žijí, zaměstnanci ambasad nebo humanitárních organizací. Jeden den ztratí opatrnost. Druhý den se probudí v horách svázaní v díře.

Ani pro Amíky, ani pro Rusy

První kontakt s Afghánistánem zažil Landa v době, kdy tam zpíval českým vojákům na základně. „Tehdy mě tam politici přivezli jako atrakci, abych vojákům zazpíval. Dnes mi ministerstvo zahraničí nechce dát podporu,“ vzpomíná poněkud roztrpčeně na své seznámení s horskou zemí. Je pravda, že podle informací z médií mu ministr vnitra Chovanec cestu z bezpečnostních důvodů rozmlouval. Ruce pryč od Landova výletu dává i ministr zahraničí Lubomír Zaorálek. Není se mu vůbec co divit. Představa „kouzelníka“, který kdesi jedná jménem České republiky, musí vzbuzovat v každém diplomatovi nejhlubší pochybnosti.

Čeští vojáci na Landovy návštěvy vzpomínají rádi. „Každý novinář, který byl na zahraničních misích, může potvrdit, že jiná hudba než Landa ve vojenských transportérech nezní,“ popisuje redaktor Pavel Novotný. Je fakt, že vyrážet do boje a poslouchat k tomu například „Napiš si na papír, co chceš“ od Tomáše Kluse dost dobře nejde.

Jeho slova potvrzuje i bývalý stínový ministr obrany Jan Hamáček. „Byl jsem u toho, když Landa poprvé našim vojákům v Afghánu zazpíval Hymnu 601. skupiny speciálních sil. Těm chlapům, kteří nemají problém zabít nepřítele, tekly slzy po tvářích.“ O svém dojmu z afghánských výletů Landa na album Nigredo napsal píseň Nad Afghánistánem. V souladu se svým vlastenectvím nejspíš pojal sympatie k zemi, „která není pro Amíky ani pro Rusy“, abych citoval text songu. Na základě písně ho oslovil poněkud kontroverzní prezident Česko-afghánské obchodní komory Fawad Nadri. A právě ten se zdá být hlavním architektem celého politického zázemí, které si Landa v zemi vytvořil.

Pandžšírské smaragdy

Druhý den Žito plní slib – Toyota s ochrankou nás odveze na ministerstvo důlního průmyslu,

kde se kvůli těžbě smaragdů setkávám s náměstkem ministra Mohammadem Ibrahimem Azharem. Schůzky se účastní i afghánský zpěvák Sediq, s Landou náměstkovi nejprve pouštějí Árijskou hymnu.

Je to naprosto bizarní situace. Landa, Sediq a prezident Česko-afghánské obchodní komory Nadri mají na sobě černé kožené bundy s runovými nápisy. Náměstek sedí za velkým stolem, na zdi je mapa Afghánistánu s rozložením nerostných surovin. Náměstkův asistent zapojuje reproduktory k počítači. Zní Árijská hymna, do které oba zpěváci ve stoje zpívají. Náměstek se usmívá, pak je i nadšen. Objímá se se zpěváky. Nabízí nám tradiční pohoštění – talíř rozdělený do pěti oddílů, ve kterých jsou rozinky, oříšky, kukuřice a pistácie. V prostředním kruhu je sladký nugát.

Náměstek se mě ptá, jak mi může pomoci, vzápětí nechává přinést mapu a ukazuje mi jednotlivé oblasti s nerostnými ložisky. Zde je bezpečno, zde je potřeba ochranka, sem se není možné ani podívat. Smaragdy, turmalíny, lapis lazuli, mramor. Později večer přichází do hotelu obchodník se smaragdy a z kapes vytahuje tři pytlíky drahokamů v různé kvalitě. Liší se čírostí, barvou i zlomy jednotlivých krystalů. Pohybujeme se podle kvality v oblasti 50–150 dolarů za karát. Při střízlivém nacenění má obsah jeho kapes hodnotu patnácti milionů korun.

Afghánské smaragdy jsou vedle kolumbijských nejkvalitnější na světě. Moje a obchodníkovy představy o ceně za karát se zatím diametrálně liší, ale to je běžné v zemi, kde smlouvání patří k povinností. Žádám ho také o vzorky horniny z dolů. Smaragdy se zde těží velmi primitivním způsobem – v dole dělníci navrtají díry, nasypou do nich střelný prach z vojenské munice a zapálí šňůru. Při troše štěstí opustí důl včas. Výbuch větší krystaly poškodí.

Probírám s ním možnost těžby pomocí expanzivních cementů, které trhají skálu šetrnějším způsobem. Muž v bílém hábitu mě zve k návštěvě dolu. Během celého jednání mu mezi prsty proklouzávají kuličky modlitebních korálků.

Kontakty kouzelníka Žita

Tady jsme se dostali k zajímavému bodu, kterým jsou Landovy kontakty v Afghánistánu. V českých médiích bývá líčen jako pomatenec, který si vše vymýšlí. Tak například v článku pro LN Naletěl „ministrovi vesmíru“ říká odborník na extremismus Josef Kraus: „Věřím tomu, že se tam Daniel Landa s někým schází na čaji a že ten někdo mu určitě obsáhle popisuje důležitost své pozice a ohromný vliv, jakým disponuje. Každý, kdo kdy poznal tento svět, ví, že jít na čaj s ‚ministrem pro vesmír‘ není až tak složité, protože tím může být v Afghánistánu každý druhý. Místní lidé dokážou velice přesvědčivě slíbit naprosto cokoli a věrohodně hrát roli důležitých decisionmakerů, byznysmenů nebo náboženské autority.“

Kdo se podívá na Landův facebookový profil, zjistí podle fotografií, že za poslední půlrok se Landa setkal s prezidentem Afghánistánu, s předsedou vlády, s ministrem vnitra, velitelem leteckých ozbrojených sil či se šéfem Islámské strany. Pokud tito pánové hrají, že jsou politické autority, tak to tedy hrají velice úspěšně. Rozhodně úspěšněji, než jak hraje Kraus to, že je expertem na Afghánistán. Tyto kontakty mu nepochybně zprostředkoval Nadri, v Landově kódové řeči označovaný jako Vlk Freki, který tímto způsobem chce přivést do země potřebný kapitál od českých podnikatelů. Podobně jako další lidé z Landova okolí není Nadri bezproblémový člověk – soudil se se zbrojařskou společností Imex Group o dva miliony za zmařený obchod, v minulosti ho vyšetřovala policie a zajímají se o něj tajné služby.

Prsten moci

Princip kontaktů vychází ze zajímavé kapitoly československých dějin. Naše země nikdy neměla kolonie, ale z doby socialistického zřízení nám zůstali po světě roztroušení studenti z rozvojových zemí, které symbolizuje postava Mirečka z filmové série Dušana Kleina o básnících. Mladíci, kteří v Československu v rámci internacionální pomoci vystudovali, mezitím vyrostli a ve svých rodných zemích často zastávají vysoké vládní funkce. Autor těchto řádků měl například tu příležitost setkat se na Kapverdských ostrovech s ministrem telekomunikací, který – černý jak bota – ho pozdravil slovy „čau p*čo, já jsem studoval v Brně“.

Druhým klíčem k pochopení plánu je afghánská politická situace. Ačkoliv v zemi probíhají poměrně svobodné volby, lojalita k rodu, klanu, kmeni a různé feudální vazby jsou stále rozhodující. Celou zemi proto řídí klany, z nichž Nadri vybral česky mluvící zástupce a představil jim Landu jako sjednocující symbol. Zástupci kmenů zpěvákovi předali Prsten moci – kovový artefakt osazený polodrahokamy, který zpěvák obdržel během dvoudenního rituálu u hrobky zavražděného legendárního generála Masúda a který mu má propůjčovat autoritu při jednání s tamními politiky.

Vše je ovšem zabaleno do formy, za kterou by se nemusela stydět žádná fantasy knížka: „V Afghánistánu je stále více nebezpečno. Únosy, vraždy. Pokud tam nemáte Prsten moci, nemůžete chodit po horách. Prsten moci dostal cizinec vůbec poprvé a jde o tisíciletý zlom a je klíčové a zásadní, že tento Prsten moci dostal právě Čech. Nezajímá nás náboženství, nezajímá nás politika. To ať dělají ostatní. My jen chceme u mladých vyvolat probuzení, probudit v nich to dobro, to vlastenectví, protože... Ano, pro dobro musí chránit svou vlast,“ tvrdí Vlk Freki.

Doufejme, že deklarovaný nezájem o aktuální politické dění správně pochopí i islámští

fundamentalisté. Ve skutečnosti se totiž Landa zapletl do velmi nebezpečného podniku, jehož cílem je samozřejmě získání moci.

Kulturní šok

Já zatím – obklopen partou v runových oblecích – zažívám v hotelu vhled do celé situace, kterou se můj mozek snaží nějak zpracovat. Spal jsem čtyři hodiny, probudil jsem se dokonale odpočatý. Naslouchám zvukům města, občas se ozve vzdálený výstřel, jinak je ticho, nejezdí žádná auta. U brány hotelu obchází muž v neprůstřelné vestě a přilbě, se samopalem a psem. Nemůžu spát, čekám, až vyjde slunce a začne nový den.

Cítím, jak mi celým tělem protéká energie. Přítomnost nebezpečí vzrušuje a nabíjí celý systém. Tohle odpovídá na otázku, proč „inženýři, kteří studovali Harvard“ a jevíli se jako začlenění do společnosti, odletí do Sýrie, přidají se k bojovníkům Tálibánu a se zbraní v ruce tam spí v poušti ve stanech. Celé to slavné „začlenění do společnosti“ jim prostě nepřineslo naplnění, které od života čekali. Ještě před dvěma dny jsem byl v Praze s táhnoucí se polochřípkou, rozmrzelý z vyřizování e-mailů. Teď se cítím v pohotovosti. Tohle má rozhodně větší grády.

Teď jsem to pochopil, to nebe slibované sebevražedným bojovníkům není o tom, že by někde bylo a vy jste do něj přeskočili, je to myšleno tak, že žijete způsobem, kdy to nebe neustále víc a víc vstupuje do vašeho života – jako když se otvírají obrovské dveře od hangáru a světlo zvětšující se škvírou tryská dovnitř – čas se neustále zpomaluje, hodiny trvají měsíce, ve dnech se odehrávají celé roky; a jak se pak blíží okamžik, kdy vybuchnete s bombou, nakonec se úplně zastaví v posledním okamžiku, který trvá věčnost. Jste na věčnosti. Nebe z přítomného okamžiku. Bum! Zlatý drak

Co dostává zpěvák od Nadriho výměnou?

Kromě nevídaného dobrodružství především pocit, že tváří v tvář migrační krizi něco dělá. Byl jsem přítomen jednání s afghánským ministrem vnitra, kde společně rozvíjeli koncept ověřování pasů afghánských uprchlíků v Česku. Proč se tímto zabývá zpěvák, a nikoliv například česká ambasáda, to je otázka, která Landu zjevně nijak netrápí. Poskytuje mu to navíc i argument pro jeho fanoušky, silně zmatené celou „žitovskou“ proměnou svého oblíbeného zpěváka.

V subtilnější rovině, která se na rozdíl od „kontrol pasů“ vysvětluje jeho nepříliš sofistikované fanouškovské bázi už podstatně hůře, je Landův plán s árijstvím coby alternativní kulturní identitou vlastně velkolepý. Navíc ta epická forma! V době, kdy všichni řeší takové podružnosti, jako je Brusel a Rusko, Landa se sebere – a odjíždí bojovat za Afghánistán.

A je tu nadšeně přijat, dodejme. Dokážeme si dobře představit, jaké ve válečné zemi vzbuzuje sympatie, když bílý bojovník thai boxu, potápěč se žraloky, zpěvák a automobilový závodník přijde do země, jejíž obyvatelé velká část českých diskutérů na Facebooku označuje za „čmoudy“ a „teroristy“, a prohlašuje, že jsme všichni jedné árijské krve.

Bylo by to dokonalé, kdyby tu neexistovala určitá „ale“.

Árijství v německém nacismu

Tím prvním problémem je Žitova symbolika, která v podstatě vychází z mystiky Himmlerovy třetí říše. Árijství totiž v Evropě vyvolává podstatně jiné asociace než na Středním východě. Árijský mýtus byl hlavním prvkem ideologie okultní společnosti Thule, celým názvem Studijní skupiny pro germánský starověk, jejímiž členy byli mimo jiné i Rudolf Hess a hlavní ideolog nacismu Alfred Rosenberg, říšský ministr pro okupovaná východní území, popravený během norimberského procesu. Podle Rosenbergovy knihy Mýtus dvacátého století, jež poprvé vyšla již v roce 1930, měli Němci, kteří si zachovali největší rasovou čistotu takzvané severské větve árijské rasy, být povoláni stát se vůdčím národem na Zemi. Tato idea, která z árijské rasy vyčlenila jako nadřazenou pouze tu nordickou část, vedla k masové genocidě Židů, jež měla být začátkem procesu, který měl skončit povražděním velké části Slovanů na území Polska, Ukrajiny, Běloruska, Pobaltí, Ruska a pochopitelně i Československa. To vše jako důsledek hlavního pilíře nacistické ideologie, rasové teorie.

Odkazovat se tedy při vědomí této historické souvislosti v Evropě na árijství je asi stejně bezpečné jako namalovat si na dveře hákový kříž a tvrdit, že ve skutečnosti jde o indickou svastiku, zobrazující pohyb slunce po obloze. I to je sice pravda, nicméně ne jediná.

Daniel Landa se zkrátka rozhodl pominout v konceptu árijství události dvacátého století a pojímá jej pouze ve védském smyslu, tedy jako symbol vznešenosti ducha. Tuto ideu rozvinul do systému čtrnácti hodnot, reprezentovaných jednotlivými germánskými runami.

Položil jsem Danielu Landovi jednoduchou otázku: když dobře ví, že árijství a runy byly spojeny s nacismem a jemu jsou podobné asociace nepříjemné, proč si proboha pro kouzelníka Žita vybral opět kontroverzní symboliku, proč namísto run nezvolil například cyrilici nebo nějaká kolečka?

„Protože jsem árijec, odpovídá prostě.“ Na to těžko něco říct.

Očistit krvavé runy

Dobře vymyšlený systém, připomínající Foglarovy bobříky, zahrnuje hodnoty, které by měl člověk rozvíjet, jako je moudrost, odvaha či láska. Sám Landa v sobě tyto hodnoty rozvíjí prostřednictvím jednotlivých kejkli kouzelníka Žita. Tak například potápění se žraloky rozvíjí runu Gibu – lásku – a učí člověka klidu při komunikaci s jinými bytostmi, často podstatně odlišnými, jak zmínka o žralocích napovídá.

Boxování v ringu zase podporuje rozvoj runy Uruz – ohně. Ve svém celku jde o program mentálního tréninku, který chce Landa provozovat na mezinárodní úrovni. Dlužno říct, že svojí vitalitou a energií, kterou vyzařuje, je pro roli kouče skvěle vybaven.

Systém má opět drobný háček. Runy po svastice patří mezi další starověké symboly, které do své věrouky zamíchalo Hitlerovo Německo. Do roku 1945 používaly oddíly SS 14 hlavních variací run, z nichž nejznámější byl symbol tvořený dvěma starogermánskými runovými znaky pro vítězství.

I tento zádrhel dokázal kouzelník Žito vyřešit: „Nacisté a Hitler runy ušpinili krví. Ale pokud někdo znásilní dívku, obviníte snad ze zločinu tu dívku? Runy byly znásilněny a je třeba je očistit. Jsou to pradávne symboly obsahující velkou sílu.“

Kouzelník Žito proto pro nápisy na své kožené bundě používá jiný systém run, než byl ten zneužitý nacisty. Jedná se o takzvané markomanské runy, což je mix staršího futharku s anglosaským. První zmínku o nich nacházíme ve spise De inventione litterarum mohučského arcibiskupa z osmého století a jde pravděpodobně o smělý pokus tehdejších mnichů skloubit latinku s runami.

S podivnou smůlou...

Mit brennender Sorge (S palčivou starostí) se jmenovala encyklika papeže Pia XII., kterou varoval před nebezpečím nacismu. Jaké jsou vlastně Landovy znalosti historie? V oblasti slovanské i germánské mytologie je dobře poučeným laikem. Z četby si vybírá detaily, které se mu líbí, a sestavuje si z nich vlastní skládačku. Důležitou roli zde hraje hlavní bůh severského panteonu Ódin, který se přibil oštěpem na světový strom Yggdrasil a devět nocí tam byl zavěšen, aby získal moudrost v podobě run.

Figuruje v ní i přilba svatého Václava, součást korunovačního pokladu Chrámu sv. Víta v Praze, na jejímž nánosníku severského původu se nachází právě Ódin, jenž byl v tehdejší křesťanském prostředí mylně interpretován jako obraz Ježíše Krista.

Velkou část názorů Landa načerpal z knihy religionisty a překladatele ze sanskrtu Jana Kozáka Kořeny indoevropské duchovní tradice. O tom, že názory zmíněného pána nejsou

právě blízké vědeckému mainstreamu, svědčí například fakt, že označuje sv. Pavla i Ježíše Krista za fiktivní postavy.

S tímto eklektickým přístupem, kdy si s podivnou smůlou vždycky vybere něco, co si jako na potvoru předtím oblíbili nacisté, Landa samozřejmě naráží. V roce 2008 byl během turné Československo 2008 obviněn, že nápis Merkurius na límci jeho legionářské uniformy představuje hold Adolfu Hitlerovi (Merkur obíhá okolo Slunce za 88 dní, 88 je neonacistická šifra znamenající písmena HH). V tomto případě se zřejmě skutečně jednalo o omyl, neboť Merkurius je známý duchovní termín z C. G. Junga, dalšího Landova oblíbeného autora.

„Přišel jsem tehdy kvůli tomu obvinění o čtyři miliony od sponzora,“ konstatuje zpěvák.

Skinhead Landa

Tato podezřelá ideologická výbavička ještě navíc rezonuje se vzpomínkami na Landu-skinheada ve skupině Orlík. Landa nacistou v hitlerovském smyslu nikdy nebyl, na čemž se shodují i svědci jeho skinheadského období. V době, kdy se mezi českými skiny začaly objevovat skupinky používající symboliku nacistického Německa, Landa zakládá takzvané kališníky – české skinheady s husitskými znaky. Podobných pokusů o národní obrození bylo v té době víc, například Vladimír Franz – vysedávající ve vinárně Orlík tehdy ještě bez tetování, zato v dlouhém kožichu – zakládá Novou českou jednotu.

V obou případech tvořili členy těchto spolků skinheadi, z podstaty věci šlo tedy o rasistická hnutí, přičemž cílem jejich útoků byli vysokoškolští studenti s jinou barvou pleti, Romové a členové jiných subkultur, zejména pankáči. Franz dnes své tehdejší působení mezi skiny popisuje tak, že jim chtěl dodat „filozofický a morální rozměr“.

Otázkou samozřejmě zůstává, proč někdo chtěl vytvářet hnutí s filozofickým rozměrem právě ze skinheadů. Jestli ho náhodou spíš než filozofie nepřitahovala síla. A Landa rozhodně v té době svatý nebyl. Věrohodný pamětník tehdejších časů, zpěvák legendární hardcorové skupiny Kritická situace Robert Vlček, mi popsal, že ho nejméně pětkrát viděl během nočních tahů Prahou napadnout pěstmi zcela nevinné kolemjdoucí.

Co na to říká Daniel Landa? „Dělal jsem v mládí strašné věci,“ odpovídá a tváří se zkroušeně. Kaje se doopravdy? Těžko říct, vystudoval přece hudebně-dramatický obor konzervatoře. Cesta zpátky

Dost už ale minulosti. Nemá smysl jí Landovi dokolečka vyčítat. Respektive – ať si každý vyčítá komukoliv, co chce, dle libosti, mohl by se však zamyslet, zda to pro něj samého má nějaký přínos. Jsme trochu národ takových vyčítalů. Prožijeme život vyčítáním druhým na

sociálních sítích a zapomeneme, že bychom vlastně sami měli něco dokázat.

Landa je a bude polarizující element.

Podobně jako existuje ve společnosti odpor intelektuální vrstvy vůči prezidentu Zemanovi, ani Landa nemůže očekávat, že by jeho kult síly přijali lidé, kteří se při hesle „Kdo neskáče, není Čech“ s pochopitelným odporem vůči fangličkářství ušklíbají a vlasteneckému dojetí podléhají nejdříve ve čtvrtfinále mistrovství světa v hokeji.

V posledku to vytváří tragikomickou výslednici: máme tady Daniela Landu, který by rád byl hrdý na své kořeny, jenže ony jsou bohužel kontaminovány nejedlovským husitským kýčem a nacistickou hrůzovládou. Zároveň je jeho postava velkolepá. Tím, jak neustále zakládá nějaké řády a společenství, prozrazuje ohromnou touhu po přátelství.

Chce měnit svět a je ochoten pro to napnout svoje síly – což je skvělé v době, kdy se péče o svět v případě mnoha lidí vybjíjí psaním bojovných či ironických komentářů na Facebooku.

Poslední večer v Kábulu

Na večeři nás pozval Waheedullah Sabawoon, šéf Islámské strany, podle českých analytiků nebezpečný islamista. Vím o něm pouze to, že bojoval s generálem Masúdem proti Tálibánu a přežil po 27 operacích sebevražedný atentát.

Bojoval po boku právě toho Masúda, který jako první v roce 2001 na tiskové konferenci vyhlásil, že Tálibán prosazuje interpretaci islámu, která je v rozporu s myšlenkami Proroka. Masúd byl zavražděn sebevražedným útokem al-Káidy 9. září 2001, dva dny před leteckým útokem na „dvojčata“. Sedíme u dlouhého stolu plného jídel. V životě jsem nejedl tak vynikající jehněčí. Sabawoon v bílé róbě vypadá jako starý súfí (stoupenec mystické formy islámu – pozn. redakce), usmívá se a mnoho toho nenamluví, bedlivě pozoruje přes silné brýle, jak mu Landa cosi vzrušeně vykládá o stavbě přehrady v údolí Pandžšír a kontrole pasů. Stařec jen pokyvuje hlavou a v pauze mezi jednotlivými chody po očku sleduje vysílání al-Džazíry.

Je to iracionální pocit, ale působí na mě jako jeden z nejmoudřejších lidí, které jsem poznal. Afghánistán se mi zjevně dostal hluboko pod kůži. Na závěr večeře nám pan Sabawoon rozdává dary – kovové sošky. Dan Landa dostává sochu páva s ohromným, pestře vybarveným ocasem. Fawad Nadri také sochu páva, ale s polovičním ocasním peřím. Když přijde řada na mě, Sabawoon na mě pozorně pohlédne a vybere sošku labutě – symbol totální naivity.

Svět jako podivný kříženec

Byla to pozoruhodná expedice. Odmítl jsem zažitý koncept své kulturní vrstvy a podíval se na Landu zblízka. Od přátel na Facebooku jsem si toho za „přátelení se s náckem“ schytal v komentářích nemálo. Nicméně – při pohledu na desítky tisíc lidí na jeho koncertech odmítám věřit, že jsou to sympatizanti s nacismem. Jsou to obyčejní kluci a holky, kterým Landovy písničky dodávají sílu, potřebnou pro přežití všedního dne.

Jeho skočná muzika vychází kromě ska i z valčíku a obecně z étosu monarchie rakousko-uherské, který se následně přetavil v étos republikánský. Troufám si říct, že jeho fanoušci jsou vůči všem nebezpečným konotacím imunní a se zájmem sledují, jaký bunkr v lese Dan postaví příště.

Mám-li si z celého výletu udělat nějaký závěr, je to ten, že Daniel Landa si mohl v této době vybrat rozhodně lehčí cestu. Mohl třeba natočit album o tom, že mešity tu nechceme – a prodal by ho mraky. Zároveň tu máme člověka, kterého fascinuje síla a nechce přijmout fakt, že padesát let po holocaustu je podobná tematika zapovězená a jakýkoliv dotyk s ní si slízly i jiné osobnosti, počínaje Heideggerem a konče i zmíněným Jungem, o němž nedávno vyšla knížka s lehce jedovatým názvem Árijský Kristus. „Hledíš-li dlouho do propasti, nahlédne pak propast i do tebe,“ pravil Nietzsche. A z Landy ona propast vysloveně číší.

Jeho současný svět vypadá jako podivný kříženec Hry o trůny, Pána prstenů, Konečného dne Valhaly a kdoví čeho ještě. Je to ale svět plný silné vůle žít. Přeji mu ji, rád ji od něj přijímám a zároveň mu přeji více pokory, aby svoje jméno jednou dokázal očistit. Žito, blázen a kouzelník krále Václava IV., by na něj byl myslím hrdý.